

Недотримання порядку інформування про форс-мажор та висновки ТПП як неналежні докази у справі про продовження термінів

На основі Постанови Східного апеляційного господарського суду від 15 липня 2019 року у справі № 905/192/19, яку залишено без змін після її перегляду касаційною інстанцією

Пунктом 4 частини 4 статті 36 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон) передбачена можливість внесення до договору про закупівлю змін, які стосуються продовження строку дії договору та виконання зобов'язань щодо передання товару, виконання робіт, надання послуг у разі виникнення документально підтверджених об'єктивних обставин, що спричинили таке продовження, у тому числі непереборної сили, затримки фінансування витрат замовника, за умови, що такі зміни не призведуть до збільшення суми, визначеної в договорі.

У наведеному нижче судовому рішенні виконавець через суд намагався внести зміни до договору стосовно продовження терміну надання послуг. Але недотримання порядку інформування та ненадання належних доказів про настання обставин непереборної сили позбавило сторону договору можливості внесення змін до договору в результаті звернення до суду.

Позиція суду

Згідно з п. 16.2 договору, сторона, що не може виконувати зобов'язання за договором унаслідок дії обставин непереборної сили, повинна не пізніше 10 робочих днів з моменту їх виникнення поінформувати про це іншу сторону в письмовій формі. З матеріалів справи видно, що позивач (Виконавець) **повідомив** відповідача (Замовника) про неможливість виконання робіт з поточного ремонту автодороги, тобто влаштування асфальтобетонного покриття, **після спливу строку**, визначеного п. 16.2 договору.

Відомості щодо погодних умов, про які зазначено в листі Донецького регіонального центру з гідрометеорології, **не мають індивідуального характеру**, а відображають лише загальні відомості, які не відносяться до конкретної метеорологічної ситуації, яка склалася на автомобільній дорозі під час виконання умов договору, що є предметом розгляду в даній справі. Тому ці погодні умови було взято в основу висновку, який у подальшому надав позивач разом з листом від 26.11.2018 № 717 із проханням продовжити термін надання послуг за договором.

Позивач як доказ об'єктивних обставин надав висновки Донецької торгово-промислової палати № 556/12.1-21-03 від 22.11.2018 та № 611/12.1-21-03 від 29.12.2018.

Однак ці **висновки не можуть засвідчувати форс-мажорні обставини** (обставини

непереборної сили), оскільки вони не відповідають тим вимогам, які передбачені Регламентом засвідчення Торгово-промисловою палатою України та регіональними торгово-промисловими палатами форс-мажорних обставин, затвердженим рішенням Президії торгово-промислової палати України від 18.12.2014 № 44 (5) (далі — Регламент).

Так, ці **висновки мають бути занесені до Реєстру сертифікатів** та мати особистий реєстраційний номер відповідно до пп. 5.3.2 і 6.11.1 Регламенту; сертифікат про форс-мажорні обставини викладають українською мовою за встановленою відповідною формою; вимоги щодо бланка сертифіката встановлені п. 6.11.2 Регламенту.

Також не є підставою для внесення змін до договору висновок Донецької торгово-промислової палати № 611/12.1.-21-03 від 29.12.2018, оскільки позивач **звернувся до Донецької торгово-промислової палати після закінчення строку надання послуг за договором**, а саме 27.12.2018 (відповідно до договору ремонт дороги мав бути виконаним до 30.11.2018).

Юридична особа здійснює свою господарську діяльність на власний ризик, а тому, укладаючи спірний договір, за умовами якого Виконавець розпочинає надання послуг протягом 10 календарних днів з моменту укладення договору і забезпечує їх завершення до 30.11.2018, перегляд термінів надання послуг можливий за згодою сторін у результаті оформлення додаткової угоди (пп. 3.1, 3.3 договору). Позивач повинен був оцінити погоджений сторонами строк виконання зобов'язання та відповідно об'єктивно оцінити можливість виконання такого зобов'язання у вказаний строк.

Крім того, **внесення змін у договір щодо перегляду термінів надання послуг вже після того, як вони закінчилися, є необґрунтованим.**

Водночас позивач не надав суду належних і допустимих доказів на підтвердження **наявності одночасно чотирьох умов**, визначених у частині 2 статті 652 Цивільного кодексу України, відповідно до яких укладений між сторонами договір може бути змінений за рішенням суду.

Висновки

Сторона, яка не виконує зобов'язання через обставини непереборної сили, має право на продовження строків виконання зобов'язань лише у випадковій вчасного повідомлення іншій стороні про такі обставини.

Документальне підтвердження об'єктивних обставин, що причиняють продовження строків передачі товару, виконання робіт чи надання послуг, повинно мати індивідуальний характер.

Засвідчення форс-мажорних обставин (обставини непереборної сили) відповідно до рішення Президії торгово-промислової палати України від 18.12.2014 № 44 (5)

здійснюють сертифікатами.

Перегляд термінів надання послуг уже після закінчення встановленого в договорі терміну виконання є необґрунтованим.

Істотні умови договору можуть бути змінені за рішенням суду лише за наявності одночасно чотирьох умов, визначених у частині 2 статті 652 Цивільного кодексу України.